

ዳኞች፡- ፍስሐ ወርቅነህ

- ዳኝ መላኩ
- ደስታ ገብሩ
- አማረ አሞኝ
- ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ቴሌኮሚኒኬሽን ኮርፖሬሽን

ተጠሪዎች፡- 1ኛ/ አቶ በቀለ ኩምሳ

2ኛ/ አቶ ኦላኒ ግዛው

3ኛ/ አቶ ሰባታ ሙሉታ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

በዚህ መዝገብ ለሰበር የቀረበው ጥያቄ ለሥራ መሪ ሊከፈል የሚገባ ውዝፍ ደመወዝ ስለመኖር አለመኖሩ የሚመለከት ነው።

ከሣሾች የሆኑት የአሁኑ ተጠሪዎች በኢትዮጵያ ቴሌኮሚኒኬሽን ኮርፖሬሽን ተቀጥረን በየሥራ ክፍላችን በሥራ መሪነት በማገልገል ላይ እያለን ድርጅቱ ያለአግባብና ከሕግ ውጭ የሥራ ውላችንን በማቋረጥ ከሥራ እንድንሰናበት ያደረገ በመሆኑ ሥራ ካቋረጥንበት ጊዜ ጀምሮ ያለውን ውዝፍ ደመወዝ ለእያንዳንዳችን በመክፈል ወደ ሥራ ሊመልሰን ይገባል በሚል ያቀረቡትን ክስና ክርክር በመጀመሪያ ያየው የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ድርጅቱ የሥራ መሪዎችን በሚመለከት ካወጣው መመሪያ ውጭ የሥራ ውላቸውን በማቋረጥ ያለአግባብ ከሥራ እንዲሰናበቱ አድርጓል በማለት ወደ ሥራ እንዲመልሳቸውና ሥራ ካቋረጡበት ጊዜ ጀምሮ ለእያንዳንዳቸው ደመወዛቸውን እንዲከፍል የወሰነ ሲሆን ተከሣሽ የሆነው የአሁኑ አመልካች በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ሊያቀርብ የቻለ

ቢሆንም ክርክሩን በመጀመሪያ ደረጃ ያየው ፍ/ቤት የሰጠው ውሣኔ ጉድለት የለበትም በሚል ይግባኝን ሳይቀበለው ቀርቷል።

የሰበር አቤቱታውም በዚህ ምክንያት የቀረበ ነው።

አመልካች የሥራ መሪዎች ለሆኑት ለአሁን ተጠሪዎች በተለይ ውዝፍ ደመወዝ በመክፈል ወደ ሥራ እንዲመልሳቸው በሚል የተሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው የሚልበትን ምክንያት ነሐሴ 26 ቀን 1997 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ገልጾ አቅርቧል።

አቤቱታው ተመርምሮ ለሥራ የሚከፈል ውዝፍ ደመወዝ የመኖር አለመኖሩ ጉዳይ ለሰበር ችሎት ቀርቦ እንዲታይ በመባሉ የአሁኑ ተጠሪዎች እንዲቀርቡ ተደርጎ ክርክሩ ተሰምቷል።

በአመልካች በኩል የቀረበው ክርክር ተጠሪዎች የሥራ ውላቸው ተቋርጦ ሳይሰሩ ለቆዩበት ጊዜ ውዝፍ ደመወዝ እንዲከፈላቸው የጠየቁትም ሆነ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሊከፍላቸው ይገባል ብሎ የወሰነው አሠሪው ድርጅት የሥራ መሪዎችን በሚመለከት ካወጣው የአስተዳደር መመሪያ ጋር የሚጋጭ ነው። ለሥራ መሪ ውዝፍ ደመወዝ እንዲከፈል የሚያዝ ሕግም ሆነ የአስተዳደር መመሪያ የለም። ደመወዝ የሚከፈለው በሥራ ውል መሠረት ለተሰራ ሥራ ነው። ተጠሪዎች የሥራ ውላቸው ተቋርጦ ተሰናብተው በነበረበት ወቅት ለድርጅቱ ያከናወኑት ሥራ ስለሌለ ሊከፈላቸው የሚገባ ደመወዝ አይኖርም። የሥራ መሪ የሥራ ውል ያለአግባብ ወይም ከሕግ ውጭ ተቋርጧል በሚል እንኳን ውዝፍ ደመወዝ ይከፈለዋል የሚል ሕግ የለም የሚል ነው።

በተጠሪዎች በኩል ያለው ክርክር ደግሞ ሥራችንን በአግባቡ በማከናወንና በመፈጸም ላይ እያለን አሠሪው ድርጅት ካለው ሕግና መመሪያ ውጭ ከሥራችን በማፈናቀል እንዳንሰራ አድርጎ ላቆየበት ጊዜና ለደመወዛችን አለመክፈል ምክንያት ተጠያቂው አመልካቹ ድርጅት ስለሆነ ውዝፍ ደመወዛችንን የማይከፍልበት ምክንያት የለም። ውዝፍ ደመወዝ ለሥራ መሪዎች አይከፈልም ብሎ የሚከለክል ሕግም የለም። የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ

አዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 54(2) ያለአግባብ የሥራ ውሉ ለተቋረጠበት ሠራተኛ የ12 ወር ውዝፍ ደመወዝ እንዲከፈለው ፍ/ቤት መወሰን እንደሚችል ስለሚያስረዳ ይኼው በትርጉም ተፈጻሚ ሊሆን ይችላል። ክርክሩን በመጀመሪያ ደረጃ ያየው ፍ/ቤት ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሎአቸው ወደስራ ሊመለሱ ይገባል በማለት የሰጠው ውሳኔ የሚታይበት የህግ ስህተት የለም በሚል የቀረበ ነው።

ችሎቱም ጉዳዩን ከሕጉ ጋር በማገናዘብ መርምሯል።

በዚህም መሠረት በቀረበው ጉዳይ ከሕጉ አንጻር መወሰን የሚገባው ዋናው ነጥብ የሥራ ውሉ ተቋርጧል ተብሎ ከሥራ ተሰናብቶ ለቆየ የሥራ መሪ አሠሪው ድርጅት ውዝፍ ደመወዝ ለመክፈል የሚገደድበት የሕግ ምክንያት አለ ወይንስ የለም? ለሥራ መሪ ውዝፍ ደመወዝ ይከፈል ለማለት የሕግ መሠረቱ ምንድነው? የሚለው ጥያቄ መሆኑን ለመገንዘብ ተችሏል።

ለሰበር ችሎት አቤቱታው የቀረበበት ምክንያት የውዝፍ ደመወዝ ጥያቄን በሚመለከት ስለሆነ በዚህ መዝገብ የአሁን ተጠሪዎች ወደ ሥራ እንዲመለሱ ተብሎ የተወሰነው በአግባቡ መሆን አለመሆኑን መመረመር አስፈላጊ አይደለም። መመርመር የሚገባው የውዝፍ ደመወዝ ጥያቄ ብቻ ነው።

ለሥራ መሪ የሚከፈል ውዝፍ ደመወዝ መኖር አለመኖሩን በተመለከተ

አንድ ተከራካሪ ወገን በሕግ ይገባኛል ብሎ የሚጠይቀው መብት ከሕግ ወይም ከውል የመነጨ መሆን ይኖርበታል። ፍርድ ቤትም ለአንድ ተከራካሪ ወገን እንዲህ ዓይነት መብት ይገባዋል ብሎ የሚሰጠው ውሳኔ በሕጉ የሚደገፍና ሕጋዊ መሠረት ያለው መሆን እንዳለበት ይታመናል። በዚህም ጉዳይ የሥራ መሪዎች ሆነው የተገኙት የአሁን ተጠሪዎች አሠሪው ድርጅት የሥራ ውላቸው ተቋርጧል ብሎ ከሥራ በማሰናብቱ ምክንያት ሳይሰሩ ለቆዩበት ጊዜ ውዝፍ ደመወዝ ሊከፈለን ይገባል በሚል ያቀረቡት ጥያቄና ክርክር በሕጉ በኩል ተቀባይነት ያለው መሆን አለመሆኑና የሕግ መሠረት ሊኖረው መቻል አለመቻሉ ሲመረመር በመጀመሪያ ደረጃ ተጠሪዎች የሥራ

መሪዎች መሆናቸው ስለተረጋገጠ በአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ አዋጅ ቁጥር 377/96 የሚሸፈኑ አይደሉም። በዚህ ሕግ የማይሸፈን የሥራ መሪ የሚያቀርበው ወደ ሥራ የመመለስ ጥያቄም ሆነ የውዝፍ ደመወዝ ጉዳይ ስለአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ በሚመለከተው ሕግ መሠረት ታይቶ የሚወሰን ባለመሆኑ ተጠሪዎች አሠሪው አካል የሥራ ውሉን ከሕግ ውጭ በማቋረጥ ላባረረው ሠራተኛ ፍርድ ቤት ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሎት ወደ ሥራ እንዲመለስ በአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ አዋጅ መሠረት መወሰን ይችላል በሚል ያቀረቡት ክርክር ተቀባይነት የለውም። የተጠቀሰው የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ አዋጅ በእንዲህ አይነቱ ጉዳይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

ክርክሩን በመጀመሪያ ደረጃ ያየው ፍርድ ቤት የሥራ መሪ የሆኑት የአሁን ተጠሪዎች ፈጽመዋል የተባለው ጥፋት ወይም ታይተውባቸዋል የተባሉት የሥራ ድክመቶችና ጉድለቶች የሥራ ውላቸው ተቋርጦ ከሥራ እንዲባረሩ ለማድረግ የሚያስችሉ አይደሉም፤ አሠሪው ድርጅት የወሰደው እርምጃ ተቀባይነት የሌለው ነው በማለት ወደ ቀድሞ ሥራቸው እንዲመልሳቸው፣ ላልሰሩበት ጊዜም ውዝፍ ደመወዛቸው ታስቦ እንዲከፈላቸው የወሰነው የኢትዮጵያ ቴሌኮሚኒኬሽን ኮርፖሬሽን በየካቲት ወር 1993 ዓ.ም ያወጣውን የሥራ መሪዎች የአስተዳደር መመሪያ መሠረት በማድረግ ሲሆን መመሪያው ደግሞ ሲታይ የሥራ ውሉ ያለአግባብ ተቋርጦ ከሥራ እንዲሰናበት የተደረገ የሥራ መሪ ወደ ሥራ እንዲመለስ ሲደረግ ላልሰሩበት ጊዜ ውዝፍ ደመወዝ ታስቦ ይከፈለዋል አይደለም። መመሪያው ለሥራ መሪ የሚከፈል ውዝፍ ደመወዝ ስለመኖሩ በግልጽ የሚያስረዳው ነገር ስለሌለ በድርጅቱ በኩል የወጣው መመሪያ የሥራ መሪን የውዝፍ ደመወዝ ጥያቄ የሚደግፍ አይደለም። የፍርድ ቤቱም ውሳኔ የአስተዳደር መመሪያውን የተመረከበ ነው የሚባል አይደለም።

በሌላም በኩል ጉዳዩ በ1952 ዓ.ም በወጣው የፍትሐብሔር ሕግ አምስተኛ መጽሐፍ ክፍል "ስለሥራ ውል በጠቅላላው" በሚለው ሥር ከተፃፉ ድንጋጌዎች አንጻር ሲታይ የዚሁ ሕግ ቁጥር 2573 አሠሪው ያለበቂ ምክንያት

የሥራ ውሉን ቀሪ በማድረግ ወይም አላድስም በማለት ሠራተኛው ከሥራ እንዲሰናበት ሲያደርግ ሠራተኛው ኪሣራ የማግኘት መብት ያለው መሆኑን ይደነግጋል። የኪሣራውን መጠን በተመለከተም ቁጥር 2574(2) ሠራተኛው ባለፈው ሦስት ወር ከተቀበለው ደመወዝ ሊበልጥ እንደሚችል ያስረዳል።

በዚህ መዝገብ በቀረበው ጉዳይ ደግሞ የአሁኑ ተጠሪዎች ወደ ሥራ እንዲመለሱ ተወስኖ በሥራ ላይ የሚገኙ መሆናቸውን በክርክሩ ላይ ስለገለጹ ከላይ የተጠቀሰው ከሥራ ለተሰናበተ ሠራተኛ ስለሚሰጥ ኪሣራ የሚደነግገው የፍትሐብሔር ሕግ ለዚህ ጉዳይ ሊያገለግል አይችልም። ይህ ሕግ ሠራተኛው ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሎት ወደሥራው ይመለስ ብሎ ለመወሰን የሚያስችል አይደለም። ሕጉ አስከመጨረሻው ከሥራ ተሰናብቶ ለሚቀር ሠራተኛ አሠሪው ሊከፍለው ስለሚገባው ኪሣራ የሚመለከት በመሆኑ ወደሥራ ይመለሱ ለተባሉት ለአሁኑ ተጠሪዎች አሠሪው ድርጅት በዚህ ሕግ መሠረት ኪሣራ ሊከፍላቸው ይገባል ሲባል አይችልም። በአጠቃላይ ወደ ሥራ ይመለሱ የተባሉት የአሁን ተጠሪዎች የሥራ ውላቸው ተቋርጧል በሚል ምክንያት ሥራ ላይ ላልነበሩበት ጊዜ ውዝፍ ደመወዝ ይከፈላቸው ብሎ ለመወሰን የሚያስችል ሕግ አልተገኘም።

የሥር ፍ/ቤት የሥራ ውላቸው ተቋርጧል ተብሎ በአሠሪው ድርጅት ሥራ ላይ ተሰማርተው ላልቆዩት የሥራ መሪዎች ላልሰሩበት ጊዜ አሠሪው ውዝፍ ደመወዝ ሊከፍላቸው ይገባል በማለት የሰጠው ውሳኔ የሕግ መሠረት የሌለው ነው። በዚህ ረገድ የተሰጠው ውሳኔም መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሣ ኔ

1. የሥራ ውሉ ተቋርጧል ተብሎ በሥራ ላይ ላልቆየ የሥራ መሪ በሕጉ ሊከፈለው ይገባል የሚባል ውዝፍ ደመወዝ እንደሌለ ስለተረጋገጠ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በፍትሐብሔር መዝገብ ቁጥር 44088, ሰኔ 17 ቀን 1997 ዓ.ም ውዝፍ ደመወዝን በሚመለከት የሰጠውን ውሳኔም ሆነ የፌዴራል

ከፍተኛ ፍ/ቤት ይኼው ጉዳይ በይግባኝ ቀርቦለት በመ/ቁ 40928, ሀምሌ 28 ቀን 1997 ዓ.ም ይግባኝ የተባለበት ውሳኔ ጉድለት የለበትም በሚል የሰጠው ትእዛዝ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348(1) መሠረት ተሸሯል።

በዚህ መዝገብ የተሰጠው ውሳኔ የሥር ፍ/ቤት የአሁን ተጠሪዎች ወደ ሥራ ይመለሱ በሚል የሰጠውን ውሳኔ ክፍል አይነካም።

2. በዚህ ክርክር ምክንያት የደረሰውን ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።

የፍርዱ ግልባጭ ይተላለፍ።

መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ